

НАРЕДБА № 23

от 17 май 2001 г.

ЗА УСЛОВИЯТА И ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ХРАНИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ ПРИ ЕТИКЕТИРАНЕТО НА ХРАНИТЕ

Издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 53
от 12 юни 2001 г., в сила от 13 юни 2002 г., изм., бр. 41 от 13 май
2005 г., в сила от 30 юни 2005 г.

Раздел I

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определят условията и изискванията за представяне на хранителна информация при етикетирането на храните с цел защита на потребителите срещу невярна и подвеждаща информация.

Чл. 2. Хранителната информация при етикетирането на храните включва:

1. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) данни за енергийната стойност и съдържанието на белтъци, въглехидрати, мазнини, хранителни влакнини, натрий, витамини и минерални вещества, наричани по-нататък в текста хранителни вещества;

2. претенции за специални хранителни свойства на храните, наричани по-нататък "хранителни претенции".

Чл. 3. (1) Представянето на хранителна информация при етикетирането на храните е доброволно.

(2) Обявяването на енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества е задължително само за храни, за които се предявяват хранителни претенции.

Чл. 4. Тази наредба се прилага за:

1. (доп. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) храните, които се предлагат като такива на крайния потребител;

2. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) храните, предназначени за снабдяване на лечебни заведения за болнична помощ, ресторанти, столове и други места за обществено хранене.

Чл. 5. Изискванията към представяне на хранителната информация по тази наредба не се отнасят до:

1. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) натурални минерални или други води, предназначени за консумация от човека;

2. добавките към храната.

Раздел II

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ХРАНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ ПРИ ЕТИКЕТИРАНЕ НА ХРАНИТЕ

Чл. 6. Хранителната информация върху етикетите трябва задължително да бъде представена на български език, да бъде конкретна и лесно разбираема за потребителите.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Хранителната информация трябва да бъде:

1. представена на едно място върху етикета или опаковката на храната;

2. изписана четливо, по неизтриваем начин, на видно място върху етикета.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Данните за енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества трябва да се представят в таблична форма, с подравнени в колона цифри, а ако големината на етикета не позволява такъв начин на представяне - в линейна последователност.

Раздел III

СПЕЦИАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ПРЕДСТАВЯНЕ НА ХРАНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ ПРИ ЕТИКЕТИРАНЕ НА ХРАНИТЕ

Чл. 8. (1) Хранителната информация при етикетиране на храните по чл. 2, т. 1 може да бъде основна или разширена.

(2) Основната информация включва данни за:

1. енергийната стойност;
2. количества на белтък, въглехидрати и мазнини.

(3) Разширената информация включва данни за:

1. енергийната стойност;
2. количества на белтък, въглехидрати, захари, мазнини, наситени мастни киселини, хранителни влакнини и натрий.

(4) Към основната или разширена информация може да се обяви и количеството на едно или повече от следните хранителни вещества:

1. нишесте;
2. поливалентни алкохоли;
3. мононенаситени мастни киселини;
4. полиненаситени мастни киселини;
5. холестерол;
6. всеки витамин и/или минерално вещество, включени в приложение № 1;
7. (нова - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) салатрим.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Съдържанието на витамините и минералните вещества се обявява при условие, че количеството им в 100 g или 100 ml храна или в една опаковка, ако е предназначена само за еднократен прием, е най-малко 15% от съответните референтни стойности за среднодневен хранителен прием съгласно приложението № 1.

Чл. 9. (1) При непакетираните храни, предназначени за крайния потребител или за снабдяване на заведения за обществено хранене, хранителната информация включва само основна информация за енергийната стойност и хранителни вещества съгласно чл. 8, ал. 2.

(2) Хранителната информация по ал. 1 се представя на подходящо място, което е видно за потребителя, при спазване изискванията на чл. 7.

Чл. 10. Енергийната стойност се изчислява чрез прилагане на следните фактори на превръщане за:

1. въглехидрати - 4,0 kcal/g (17 kJ/g);
2. поливалентни алкохоли (сорбитол, манитол, ксилитол и др.) - 2,4 kcal/g (10 kJ/g);
3. белтъци - 4,0 kcal/g (17 kJ/g);
4. мазнини - 9,0 kcal/g (37 kJ/g);
5. алкохол (етанол) - 7,0 kcal/g (29 kJ/g);
6. органични киселини - 3,0 kcal/g (13 kJ/g);
7. (нова - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) салатрим - 6,0 kcal/g (25 kJ/g).

Чл. 11. (1) Енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества се изразява чрез числени стойности в следните мерни единици:

1. енергия - килокалории (kcal) и килоджаули (kJ), като 1 kcal е равна на 4,184 kJ;
2. (доп. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) белтъци, въглехидрати, мазнини, хранителни влакнини и натрий - грамове (g);
3. холестерол - милиграми (mg);
4. витамини и минерали - съгласно приложение № 1.

(2) Съдържанието на витамините и минералите се обявява и като процент от съответните референтни стойности за хранителен прием съгласно приложение № 1.

Чл. 12. (1) Енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества се изразява на 100 g или на 100 ml храна.

(2) Към информацията по ал. 1 може да се обявяват и данни за енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества за:

1. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) еднократна порция, количествено определена върху етикета;

2. единична опаковка.

(3) Когато единичната опаковка по ал. 2, т. 2 е включена в групова потребителска опаковка, на груповата потребителска опаковка се обявява броят на единичните опаковки.

Чл. 12а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Информацията по чл. 11 и чл. 12, ал. 1 и 2 може да бъде представена и в графична форма.

Чл. 13. (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Обявените енергийна стойност и съдържание на хранителни вещества трябва да се отнасят за готовата за консумация храна, включително когато при етикетирането ѝ са дадени подробни инструкции за нейното приготвяне.

Чл. 14. При обявяване съдържанието на захари и/или поливалентни алкохоли и/или нишесте е необходимо тази информация да бъде предшествана от обявяване съдържанието на въглехидрати по следния начин: "въглехидрати (g), от които: захари (g); поливалентни алкохоли (g); нишесте (g)".

Чл. 15. При обявяване на количеството и/или вида на мастните киселини и/или количеството на холестерола тази информация е необходимо да бъде предшествана от обявяване на общото съдържание на мазнини по следния принцип: "мазнини (g), от които: наситени мастни киселини (g); мононенаситени мастни киселини (g); полиненаситени мастни киселини (g); холестерол (mg)".

Чл. 16. Когато е обявено количеството на полиненаситените мастни киселини и/или мононенаситените мастни киселини и/или холестерола, задължително се обявява и количеството на наситените мастни киселини.

Чл. 17. Обявените енергийна стойност и съдържание на хранителни вещества в храните трябва да представляват средни стойности, установени по един от следните начини:

1. анализ на храната от производителя;

2. изчисление въз основа на средни стойности на използваните хранителни съставки на базата на публикувани данни или на извършен анализ от производителя;

3. изчисление въз основа на публикувани общоприети данни за химическия състав на хранителния продукт.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Хранителните претенции по чл. 2, т. 2 може да се отнасят до енергийната стойност и/или до съдържанието на хранителни вещества.

Чл. 19. (1) Разрешават се само хранителни претенции, които се отнасят за енергийната стойност, за белтъците, въглехидратите, мазнините, хранителните влакнини, включително техните видове и съставки, за витамините и минералните вещества, посочени в приложение № 1, и за натрия.

(2) При хранителна претенция по ал. 1, отнасяща се за хранителните вещества, задължително се обявява тяхното съдържание.

(3) При хранителна претенция, отнасяща се до захарите, наситените мастни киселини, хранителните влакнини или натрия, се обявява разширената хранителната информация по чл. 8, ал. 3.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Хранителните претенции и условията за прилагането им се определят съгласно приложение № 2.

Чл. 21. (Отм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.)

Чл. 22. (Отм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.)

Чл. 23. (Отм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.)

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Загл., изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.)

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "хранително вещество" е всяка субстанция, нормално консумирана като съставка на храните, която осигурява енергия или е необходима за растежа, развитието и поддържането на живота на човека, или чийто дефицит предизвиква определени биохимични или физиологични промени;

2. "незаменимо хранително вещество" е хранително вещество, което не може да бъде синтезирано в организма на човека или се синтезира в малки количества, които не могат да задоволяват физиологичните потребности, и

задължително трябва да бъде прието с храната;

3. "белтък" е белтъчното съдържание на храната, изчислено по формулата: белтък = общ азот (определен по метода на Kjeldahl) x 6,25;

4. "въглехидрати" са всички въглехидрати, които се метаболизират в организма на човека (с изключение на хранителните влакнини); към въглехидратите се включват условно и поливалентните алкохоли;

5. "захари" са всички моно- и дизахариди, съдържащи се в храните, с изключение на поливалентните алкохоли;

6. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) "хранителни влакнини" са растителни ненишестени полизахариди и лигнин, които не се хидролизират в храносмилателния тракт;

7. "мазнина" са всички липиди, включващи триглицеридите, фосфолипидите и холестерола;

8. "наситени" са мастните киселини без двойна връзка;

9. "мононенаситени" са мастните киселини с една цис- двойна връзка;

10. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) "полиненаситени" са мастните киселини с цис-, цис-метилен прекъснати двойни връзки;

11. "средна стойност" е стойността, която отговаря най-точно на количеството на хранителното вещество, съдържащо се в храната, и отразява вариабилността на реалната стойност, свързана със сезонното вариране, вида на обработката на храната и въздействието на други фактори;

12. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) "хранителна претенция относно енергийната стойност и съдържанието на хранителни вещества" е всяко представяне и всяко рекламно съобщение, което констатира, предполага или загатва, че храните имат особени хранителни свойства, свързани с: енергията (калорийна стойност), която доставят като намалена или увеличена стойност или не доставят и/или хранителните вещества, които съдържат, съдържат в редуцирани или увеличени пропорции или не съдържат; указанието за качество или количество на определено вещество не представлява хранителна претенция;

13. (отм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.)

14. (отм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.)

15. (отм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.)

16. (нова - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) "салатрим" са триацилглицероли с намалена енергийна стойност, съдържащи късоверижни и дълговерижни мастни киселини.

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Навсякъде мерните единици "ккал/г", "кДж/г", "ккал", "кДж", "мл", "г", "мг", "мкг", "г/мл" се заменят съответно с "kcal/g", "kJ/g", "kcal", "kJ", "ml", "g", "mg", "µg" и "g/ml".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Тази наредба влиза в сила една година след обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 3. След влизане в сила на наредбата се забранява търговията с храни, хранителната информация при етикетирането на които не отговаря на изискванията ѝ.

§ 4. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.) Контролът по изпълнението на изискванията по тази наредба се осъществява от органите на Държавния здравен контрол съгласно Закона за храните.

§ 5. Тази наредба се издава на основание чл. 10, ал. 2 от Закона за храните и е съгласувана с министъра на земеделието и горите и министъра на икономиката.

Приложение № 1
към чл. 8, ал. 4

(Изм. - ДВ, бр. 41 от 2005 г.,
в сила от 30 юни 2005 г.)

Референтни стойности за хранителен прием

(средно дневно) на белтък, витамини и минерални вещества за използване като база при етикетиране

Витамин А, μg	800	Витамин В12, μg	1
Витамин D, μg	5	Биотин, mg	0,15
Витамин Е, mg	10	Пантотенова киселина, mg	6
Витамин С, mg	60	Калций, mg	800
Тиамин, mg	1,4	Фосфор, mg	800
Рибофлавин, mg	1,6	Желязо, mg	14
Ниацин, mg	18	Магнезий, mg	300
Витамин В6, mg	2	Цинк, mg	15
Фолацин, μg	200	Йод, μg	150

Приложение № 2
към чл. 20

(Изм., изцяло – ДВ, бр. 41 от 2005 г.,
в сила от 30 юни 2005 г.)

Хранителни претенции и условия за приложението им

Хранителна претенция и всяка друга претенция, която има същия смисъл за консуматорите, може да бъде направена само ако продуктът отговаря на следните условия, отнасящи се до енергията и хранителните вещества:

1. Енергия

1.1. "Храна с нискоенергийно съдържание" – ако продуктът съдържа по-малко от 40 kcal (170 kJ) на 100 g и по-малко от 20 kcal (80 kJ) на 100 ml.

В случай на храни с натурално нискоенергийно съдържание терминът "натурална" може да предшества тази претенция.

1.2. "Храна с намалено енергийно съдържание" – ако енергийната стойност на продукта е намалена най-малко с 30% спрямо първоначалната му енергийна стойност, като се посочва(т) характеристиката(ите), която(ито) го(и) прави(ят) храна(и) с намалено енергийно съдържание.

1.3. "Храна без енергийно съдържание" – ако продуктът съдържа по-малко от 4 kcal (17 kJ) на 100 ml.

В случай на храни без енергийно съдържание терминът "натурална" може да предшества тази претенция.

2. Мазнини

2.1. "Храна с ниско съдържание на мазнини" – ако продуктът съдържа не повече от 3 g мазнини на 100 g или 1,5 g мазнини на 100 ml (1,8 g мазнини на 100 ml частично обезмаслено мляко).

В случай на храни с натурално ниско съдържание на мазнини терминът "натурално" може да предшества думата "ниско" в тази претенция.

2.2. "Храна, несъдържаща мазнини" – ако продуктът съдържа не повече от 0,5 g мазнини на 100 g или на 100 ml. Не се разрешава изразяване на претенцията във вида "X% без мазнини".

В случай че храната натурално не съдържа мазнини, терминът "натурално" може да предшества думата "несъдържаща" в тази претенция.

3. Наситени мазнини

3.1. "Храна с ниско съдържание на наситени мазнини" – ако продуктът съдържа не повече от 1,5 g наситени мазнини на 100 g за твърди храни или 0,75 g наситени мазнини на 100 ml за течни храни. И в двата случая наситените мазнини не трябва да доставят повече от 10% от енергията.

В случай на храни с натурално ниско съдържание на наситени мазнини терминът "натурално" може да предшества думата "ниско" в тази претенция.

3.2. "Храна, несъдържаща наситени мазнини" - ако продуктът съдържа не повече от 0,1 g наситени мазнини на 100 g или на 100 ml.

В случай че храната натурално не съдържа наситени мазнини, терминът "натурално" може да предшества думата "несъдържаща" в тази претенция.

4. Захари

4.1. "Храна с ниско съдържание на захари" - ако продуктът съдържа не повече от 5 g захари на 100 g или на 100 ml.

В случай на храни с натурално ниско съдържание на захари терминът "натурално" може да предшества думата "ниско" в тази претенция.

4.2. "Храна, несъдържаща захари (без захари)" - ако продуктът съдържа не повече от 0,5 g захари на 100 g или на 100 ml.

В случай че храната натурално не съдържа захари, терминът "натурално" може да предшества думата "несъдържаща" в тази претенция.

4.3. "Храна без добавени захари" - ако продуктът не съдържа добавени никакви моно- или дизахариди, или всяка друга храна, използвана заради своите подслаждащи свойства.

5. Натрий/сол

5.1. "Храна с ниско съдържание на натрий/сол" - ако продуктът съдържа не повече от 0,12 g натрий или еквивалентна стойност за сол на 100 g или на 100 ml.

В случай на храни с натурално ниско съдържание на натрий терминът "натурално" може да предшества думата "ниско" в тази претенция.

5.2. "Храна с много ниско съдържание на натрий/сол" - ако продуктът съдържа не повече от 0,04 g натрий (или еквивалентната стойност за сол) на 100 g или на 100 ml.

В случай на храни с натурално много ниско съдържание на натрий терминът "натурално" може да предшества думата "много" в тази претенция.

5.3. "Храна, несъдържаща натрий" или "храна, несъдържаща сол" - ако продуктът съдържа не повече от 0,005 g натрий (или еквивалентната стойност за сол) на 100 g.

В случай че храната натурално не съдържа натрий, терминът "натурално" може да предшества думата "несъдържаща" в тази претенция.

6. Хранителни влакнини

6.1. "Храна, източник на хранителни влакнини" - ако продуктът съдържа не по-малко от 3 g хранителни влакнини на 100 g или не по-малко от 1,5 g хранителни влакнини на 100 kcal.

В случай на храна, която е натурален източник на влакнини, терминът "натурален" може да предшества думата "източник" в тази претенция.

6.2. "Храна с високо съдържание на хранителни влакнини" - ако продуктът съдържа не по-малко от 6 g хранителни влакнини на 100 g или не по-малко от 3 g хранителни влакнини на 100 kcal.

В случай на храна, която е с натурално високо съдържание на хранителни влакнини, терминът "натурално" може да предшества думата "високо" в тази претенция.

7. Белтък

7.1. "Храна, източник на белтък" - продукт, в който белтъкът осигурява не по-малко от 12% от енергийната стойност на храната.

В случай на храна, която е натурален източник на белтък, терминът "натурален" може да предшества думата "източник" в тази претенция.

7.2. "Храна, с високо съдържание на белтък" - продукт, в който белтъкът осигурява не по-малко от 20% от енергийната стойност на храната.

В случай че храната е натурално богата на белтък, терминът "натурално" може да предшества думата "високо" в тази претенция.

8. Витамини и/или минерални вещества

8.1. "Храна, натурален източник на витамини и/или минерални вещества" – продукт, в който съдържанието на витамини и/или минерални вещества на 100 g или на 100 ml от продукта е не по-малко от 15% от референтните среднодневни стойности за хранителен прием, посочени в приложение № 1.

8.2. "Храна, обогатена или фортифицирана с витамини и/или минерални вещества" – продукт, който съдържа витамини и/или минерални вещества в количества не по-малки от посочените в приложение № 1.

8.3. "Храна с високо съдържание на витамини и/или минерални вещества" – продукт, който съдържа витамини и/или минерални вещества в количество не по-малко от два пъти количеството им в продукт с претенция "храна, натурален източник на витамини и/или минерални вещества".

В случай че храната натурално е с високо съдържание на витамини и/или минерални вещества, терминът "натурално" може да предшества думата "високо" в тази претенция.

9. Други хранителни вещества или други субстанции

9.1. "Храна със съдържание на ..." (като на мястото на многотоцието се посочва наименованието на хранителното вещество или субстанцията) – ако продуктът съдържа хранителни вещества или субстанции, съответстващи на тази наредба.

9.2. "Храна с повишено съдържание на ..." (като на мястото на многотоцието се посочва наименованието на хранителното вещество или субстанцията) – ако продуктът съответства на претенцията "храна, източник на" и увеличението на съдържанието на съответното хранително вещество или съответната субстанция е не по-малко от 30%, сравнено с подобен продукт.

9.3. "Храна с намалено съдържание на ..." (като на мястото на многотоцието се посочва наименованието на хранителното вещество или субстанцията) – ако намаленото съдържание на хранителното вещество или субстанцията в продукта е най-малко 30%, сравнено с подобни храни, с изключение на витамините и минералните вещества, където разликата е 10% спрямо референтните стойности, посочени в приложение № 1.

9.4. "лайт" (light, lite) – ако продуктът отговаря на изискванията за "намалено съдържание".

Претенцията трябва да се придружи с обозначение за начина на постигане на характеристиката (ите), която (ито) прави (ят) храната "лайт".

Н А Р Е Д Б А

за изменение и допълнение на Наредба № 23 от 2001 г.
за условията и изискванията за представяне на
хранителната информация при етикетирането на храните

(ДВ, бр. 41 от 13 май 2005 г., в сила от 30 юни 2005 г.)

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 18. Наредбата влиза в сила от 30 юни 2005 г.

§ 19. Храните, които се намират на пазара след 30 юни 2005 г. и не отговарят на изисквания на наредбата, могат да се продават до изчерпването им на пазара, ако са били етикетирани преди тази дата, но не по-късно от 31 юли 2006 г.